

Nieuwsbrief KiM | Nummer 10 | April 2010

Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid

Inhoud

Jaap de Wit wetenschappelijk directeur KiM | KiM-onderzoek | KiM-symposium | Evaluatie KiM | Werkprogramma KiM

Vlot bewegen. Veilig leven. Verkeer en Waterstaat.

Jaap de Wit wetenschappelijk directeur KiM

Prof. drs. Jaap de Wit is per 1 juni 2010 benoemd tot wetenschappelijk directeur van het Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid (KiM) binnen het ministerie van Verkeer en Waterstaat. Samen met plaatsvervangend directeur Arjen 't Hoen zal De Wit vanaf 1 juni de directie van het KiM vormen.

Jaap de Wit (60) werkt nu nog als clusterhoofd Luchtvaart bij SEO Economisch Onderzoek in Amsterdam. Hij blijft als hoogleraar Transporteconomie verbonden aan de Universiteit van Amsterdam. Voorheen bekleedde hij diverse onderzoeks- en beleidsfuncties bij het ministerie van Verkeer en Waterstaat, de TU Delft en NS. Jaap de Wit studeerde economie aan de Vrije Universiteit in Amsterdam.

Mobiliteit groeit ondanks krimp

Het effect van bevolkingskrimp op mobiliteit en congestie is zeer beperkt. Het autogebruik zal naar verwachting ook in de toekomst blijven groeien, ook in regio's waar de bevolking terugloopt. Een belangrijke verklaring is dat het effect van minder mensen wordt gecompenseerd doordat er per persoon meer wordt gereisd. Een voorbeeld is de regio Noordoost-Groningen: door de krimp van de bevolking neemt het autogebruik tot 2030 met maximaal 8 procent af. Door andere factoren stijgt het autogebruik echter met

30 procent. Per saldo levert dit een groei op van 22 procent. De invloed van bevolkingskrimp op het goederenverkeer is eveneens beperkt. Het regionale openbaar vervoer komt wel steeds verder onder druk te staan.

Dit zijn de belangrijkste conclusies uit het KiM-rapport *Krimp en mobiliteit*, dat is uitgevoerd op verzoek van het directoraat-generaal Mobiliteit van het ministerie van Verkeer en Waterstaat. Het rapport geeft een overzicht van de regionale bevolkingsveranderingen in Nederland en laat zien wat dit betekent voor het autogebruik, het goederenvervoer, de congestie en het aanbod en gebruik van openbaar vervoer.

Krimp en mobiliteit. Gevolgen van demografische veranderingen voor mobiliteit. Lucas Harms, Marie-José Olde Kalter en Peter Jorritsma, Den Haag, Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid, april 2010.

Waar komt de groei van de mobiliteit en congestie vandaan?

De mobiliteit van Nederlanders is sinds 1985 met bijna 40 procent gestegen. Het aantal autokilometers nam toe met 55 procent. De toename van autogebruik komt vooral door een toename van de bevolking en het woon-werkverkeer en door langere afstanden voor woon-werkverkeer. Hierdoor nam ook de congestie toe. Door een toename van bevolking, banen en autobezit steeg het reistijdverlies op het hoofdwegenet in de periode 2000-2008 met 58 procent.

De toename van het reistijdverlies op het hoofdwegenet is groter dan bij de planning van beleid werd verwacht. Dit komt onder andere doordat een deel van het voorgenomen beleid in deze periode niet is uitgevoerd. De gemiddelde reistijd op het hoofdwegenet in de Randstad en op aansluitende hoofdwegen is in de periode 2000-2008 niet toegenomen.

Deze conclusies staan in een onderzoek dat het KiM heeft uitgevoerd op verzoek van het directoraat-generaal Mobiliteit van het ministerie van Verkeer en Waterstaat (VenW). Eerdere resultaten zijn gepubliceerd in de Mobiliteitsbalans 2009. Het KiM-achtergronddocument geeft een totaaloverzicht van deze resultaten en gaat dieper in op de beschreven ontwikkelingen en verklaringen voor mobiliteit en bereikbaarheid. Daarnaast geeft het rapport een beschrijving van de gehanteerde methodiek.

Verklaring mobiliteit en bereikbaarheid 1985-2008. Ontwikkeling en verklaring van de mobiliteit en bereikbaarheid in Nederland. Marie-José Olde Kalter, Han van der Loop en Lucas Harms, Den Haag, Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid, maart 2010.

Scenario's vervullen signaleringsrol

Toekomstverkenningen voor verkeer en vervoer hebben hun beoogde signaleringsrol redelijk goed vervuld. Dat geldt vooral voor de wat recentere prognoses uit de jaren tachtig en negentig. De enige uitzondering vormen de fileprognoses, die de problematiek flink hebben onderschat. Uit de in het verleden gemaakte prognoses blijkt dat het raadzaam is voorzichtig te zijn met het meenemen van voorgenomen beleid in prognoses. Verder is het belangrijk dat toekomstverkenningen uitgaan van meer dan één scenario en de ontwikkeling met een bandbreedte weergeven.

Het Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid (KiM) heeft een analyse gemaakt van tweeënveertig prognoses voor verkeer en vervoer die in de periode 1970-2000 zijn uitgevoerd in het kader van scenario-studies. Het doel van de prognoses is toekomstige problemen te signaleren, zodat beleidsmakers kunnen beoordelen of nieuw beleid nodig is, en de effecten van nieuw beleid in te schatten. Het onderzoek geeft antwoord op twee hoofdvragen: Hebben de scenariostudies en bijbehorende prognoses voor verkeer en vervoer in het verleden hun signaleringsrol goed vervuld? En wat kunnen we leren van de in het verleden gemaakte prognoses?

De geschiedenis van de toekomst. Verkeer- en vervoersscenario's geanalyseerd. Mig de Jong en Jan Anne Annema, Den Haag, Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid, februari 2010.

OEI-notities beschikbaar

Een OEI (Overzicht Effecten Infrastructuur) is een overzicht van de maatschappelijke effecten van een infrastructuurproject voor heel Nederland. De effecten worden daarin zoveel mogelijk in geld uitgedrukt. De OEI-systematiek wordt inmiddels al tien jaar gebruikt ter ondersteuning van de besluitvorming over infrastructuurprojecten. Toch gaat de inhoudelijke ontwikkeling door.

In de serie OEI-notities beantwoorden we specifieke vragen rondom de methodiekontwikkeling van kosten-batenanalyses (KBA's) op basis van de OEI-systematiek. Onlangs zijn twee delen gepubliceerd, over de manier waarop baten na het jaar 2020 kunnen worden berekend en over de weergave van accijnzen in KBA's. Nieuwe delen volgen zodra daar aanleiding toe is.

Beide notities zijn te downloaden vanaf www.kimnet.nl.

KiM-symposium met veel creatieve ideeën

De mobiliteitsvragen in het Nederland van de toekomst stonden centraal tijdens het KiM-symposium 'Min of meer'. Tijdens de conferentie bogen de circa 150 aanwezige VenW'ers en andere belangstellenden zich in Madurodam over de vraag of we in de toekomst minder vaak zullen reizen per auto, trein of fiets. Of wordt het juist meer?

Directeur van het Sociaal Cultureel Planbureau Paul Schnabel, Arjan van Binsbergen (directeur onderzoeksschool TRAIL) en waarnemend directeur KiM Arjen 't Hoen vertelden over trends, gedrag en mobiliteit. Eén van de opvallende conclusies: onder invloed van maatschappelijke trends wordt in Nederland in de toekomst nog vaker gebruik gemaakt van de auto. De bevolkingskrimp in sommige regio's doet daar niets aan af. Ook in die streken blijft de automobieliteit groeien.

De deelnemers mochten zelf ook brainstormen over allerlei mobiliteitsvraagstukken. Secretaris-generaal Siebe Riedstra dankte de aanwezigen voor de vele creatieve ideeën en sloot af met een compliment aan alle deelnemers en gaf hun een wijze les mee. "Er is veel kennis in de organisatie. Die moeten we ook gebruiken, anders missen we kansen."

Het verslag van het symposium is te downloaden vanaf www.kimnet.nl.

KiM-onderzoek vormt goede kennisbasis voor beleid VenW

Het onderzoek van het KiM is van voldoende wetenschappelijk gehalte om de beleidsvorming een adequate kennisbasis te verschaffen. Daarnaast werkt het onderzoek ontzuenderend binnen VenW en heeft het regelmatig een directe of indirecte doorwerking in het beleid.

Dit concludeert de evaluatiecommissie onder leiding van prof. dr. Wim Derksen. De evaluatie heeft plaatsgevonden in het najaar van 2009 en had betrekking op producten, werkwijze en positionering van het KiM. De minister onderschrijft deze conclusies van de commissie en heeft het evaluatierapport inmiddels aangeboden aan de Tweede Kamer.

De evaluatiecommissie concludeert verder dat de positionering van het KiM als kennisinstituut binnen VenW een goede keuze is geweest. Het KiM is er primair voor om de kwaliteit van de beleidsvorming binnen VenW verder te verbeteren door het aanleveren van relevante kennis. Onafhankelijkheid bij de uitvoering past daarbij. De evaluatiecommissie stelt dat het KiM geen planbureau is en niet zou moeten worden. De minister deelt deze conclusie en laat de positie dan ook ongewijzigd.

Voor het verder verbeteren van de kwaliteit van de beleidsvorming stelt de commissie dat het van belang is dat het KiM ook informeel kennis inbrengt bij de beleidsvoorbereiding binnen VenW, naast het uitbrengen van rapporten. De minister deelt deze conclusie, maar wil er wel voor waken dat deze informele kennisinbreng de onafhankelijkheid van het KiM zou bedreigen en acht het daarom verstandig de capaciteit voor dit type werk relatief beperkt te houden.

De openbaarmaking van de rapporten van het KiM acht de minister van groot belang, zowel vanwege de bijdrage van de rapporten aan het maatschappelijke debat als in het licht van de wetenschappelijke positie van het KiM. De minister neemt de conclusie van de commissie dan ook niet over dat in bijzondere gevallen kan besloten worden tot een intern KiM-project dat niet tot openbare rapportage leidt.

Het evaluatierapport en de brief aan de Tweede Kamer zijn te downloaden vanaf www.kimnet.nl.

Werkprogramma KiM

Het werkprogramma 2010 is verschenen en te downloaden vanaf www.kimnet.nl. Het werkprogramma bevat de projecten en activiteiten die het KiM zal uitvoeren in 2010.

Werkprogramma 2010, Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid, Den Haag, februari 2010.

Nieuw adres KiM

Het KiM is vanaf 10 mei gevestigd aan de:
Plesmanweg 1-6 | 2597 JG Den Haag
Het postadres en de telefoonnummers blijven ongewijzigd.

Meer informatie

Publicaties van het KiM zijn aan te vragen bij het KiM: kimpublicaties@minvenw.nl. Ze zijn ook als PDF te downloaden vanaf www.kimnet.nl. U kunt natuurlijk ook altijd contact opnemen met een van onze medewerkers. Ons telefoonnummer is 070 351 19 65.

Dit is een uitgave van het

Ministerie van Verkeer en Waterstaat

Postbus 20901 | 2500 EX Den Haag
www.kimnet.nl

April 2010